

Marcel Broodthaers (°1924, Sint-Gillis, België; †1976, Keulen, Duitsland)

De dichter Marcel Broodthaers manifesteert zich vanaf 1964 als beeldend kunstenaar. In dat jaar pleistert hij een vijftigtal niet verkochte exemplaren van zijn dichtbundel *Pense-Bête* in. Het resultaat is een object, opgebouwd uit boeken waarvan de inhoud onbekend blijft. De gedichten kunnen pas opnieuw worden gelezen wanneer de sculptuur wordt vernietigd.

In dit werk ligt de kern van zijn verdere oeuvre besloten. Een eerste terugkerend element is het onderzoek naar de relatie tussen taal en teken, tussen woord en afbeelding en tussen het reële object en zijn afbeelding. Broodthaers ‘worstelt’ met taal: hij leeft als Franstalige met een Vlaamse naam in een tweetalige stad, Brussel. De Belgische tweetaligheid is dikwijls de inspiratiebron voor zijn werk. Hij is bovendien bevriend met Magritte en gaat verder op diens ‘ceci n’est pas une pipe’. Een tweede element is de vraag naar de economische positie van de kunstenaar. *Pense-Bête* is de verandering van een onverkoopbaar boek in een verkoopbare sculptuur. Broodthaers transformeert gekende voorwerpen, liefst alledaagse dingen uit zijn directe – Belgische – omgeving (mosselen, steenkool, eieren, koffers ...) door ze uit hun normale context te lichten. Ze worden kunstwerk in een kunstcontext. Op die manier ontstaan nieuwe betekenissen, nieuwe associaties. Bestaande relaties en betekenissen worden ondermijnd en zelfs doorbroken. Broodthaers reflecteert over kunst, kunstenaar, museum, signatuur, kunst en geld, uniciteit en reproduceerbaarheid en de context waarbinnen een werk functioneert.

Voor Broodthaers is de overstap van dichtkunst naar beeldende kunst geen breuk, maar slechts een uitbreiding van de mogelijkheden om zijn ideeën uit te drukken. Broodthaers is dichter, journalist, fotograaf, beeldend kunstenaar, filmer en verzamelaar. Hij gelooft niet in één bepaalde kunstvorm of in het unieke kunstwerk. Typografie, opmaak, compositie, enscenering en decor zijn voor hem bijzonder belangrijk. Zijn werk is heel divers, complex en intelligent. Alles wat hij maakt, gedichten, films, schilderijen, tekeningen, diawerken en installaties, hangt in wezen samen. Hij houdt van het spel, het raadselachtige en het cryptische. De complexe gelaagdheid van zijn werk is een uitnodiging aan de toeschouwer om samen met de kunstenaar op zoek te gaan naar mogelijke betekenissen. De titels van zijn werken spelen hierin een belangrijke rol: ‘moule’ verwijst bijvoorbeeld naar mossel, maar ook naar gietvorm, het is bovendien een symbool voor België enz.